

Gravpladsen ved Skrillinge.

Ved *Jens Rasmussen*, Ejby.

Forskellige Forskere er kommen til den Opfattelse, at de Landsbyer, hvis Navn har Endelsen »inge«, skal være de ældste Bebyggelser, der findes her i Landet. Om denne Antagelse er rigtig, lader sig vel aldrig fuldstændig godtgøre, men at Byer med Endelsen »inge« i Navnet er meget gamle Bebyggelser, kan man med stor Sikkerhed fastslaa. Paa forskellig Maade har man Beviser for, at der i disse Byer har levet Folk i mere end 2000 Aar, eller maaske rettere, at der paa disse Steder har været Bebyggelser for mere end 2000 Aar siden.

Saaledes har man et fuldgyldigt Bevis for, at Landsbyen Skrillinge tæt ved Middelfart paa et meget tidligt Tidspunkt har været beboet af en endog ret talrig Befolkning. Der er nemlig en Ting, der viser dette langt bedre end Navnet. Der findes nemlig tæt ved Byen en stor Begravelsesplads fra Oldtiden, en af de største, man kender i Danmark. Og hvor man har en saadan Plads, er det ikke vanskeligt at slutte, at der har levet Mennesker. De maa jo nemlig have levet, inden de er døde og begravede. Og da Begravelsespladsen er stor og tæt belagt, er det saa temmelig givet, at Befolkningen har været temmelig talrig.

Der er sagt 'om Navnet Skrillinge, at det skulde betyde saadan noget som »det tørre Sted« eller noget i den Retning. Det kan være, der er noget om dette, thi Gravpladsen ved Skrillinge ligger netop paa en tør Plads. Skrillinge Bys Jorder hører til de bedste og mest frugtbare i Danmark, men fra Nordvest ude fra Lillebelt strækker der sig en Sandrevle i Jordsmonnet, som indtil vore Dage hverken er fugtig eller frugtbar. Det er tænkeligt, at der her har været en skovløs Plet med Udsigt til Stranden, og her paa den inderste Spids af denne smalle Landstrækning har vore Forfædre begravet deres døde, hvor de har ligget uænset i deres Urner i Tusinder af Aar.

Det er nemlig ikke saa overmaade længe siden, at man blev klar over, at her var en stor og paa sin Maade interessant Gravplads fra Oldtiden.

Ved Udskiftningen blev der i sin Tid udlagt en fælles Grusgrav, Sandgrav, for de Skrillinge Bymænd tæt Nord for Hovedlandevejen og grænsende til Skellet mellem Kauslunde og Vejlbjby

Sogne. Denne Grusgrav blev benyttet i Fællesskab i mange Aar. Den laa paa ganske flad Jord, og Sandet, rødt Sand, gik omtrent op til Jordens Overflade.

I denne Grusgrav fandt man meget hyppigt nogle gamle Lerpotter, fyldte med Aske og brændte Ben, og som for det meste var ret skøre at røre ved. Der var imidlertid ingen, der anså disse Lerpotter. Man anede ikke noget om, hvad de var. Nogle blev taget op og senere slaaet itu; andre blev slaaet i Stykker paa Stedet, hvor de sad; men der var ingen, der tænkte paa, at de havde nogen videre Betydning. Bymændene overdrog senere Grusgraven til den Gaardmand, der ejede Jorden vest for den. Grusgraven blev sløjfet og omdannet til Agerland.

Men da Murergrus altid er en nyttig Vare, saa aabnede Naaboen mod Øst, Husmand Rasmus Nielsen Rasmussen en Grusgrav i sin Mark. Det viste sig, at der her ogsaa fandtes en Mængde Urner fra Oldtiden, endnu flere end der fandtes i den første Grusgrav. Det var omkring ved Aaret 1878, denne ny Grusgrav blev aabnet. Dens Ejer var en interesseret Mand, der ved Læsning havde skaffet sig en Del flere Kundskaber, end det var almindelig for Husmænd paa denne Tid. Han fik Øje for, at disse mange Urnefund dog maaske kunde have historisk Betydning.

Han indberettede sine Fund til Oldnordisk Museum, der tog sig for at undersøge Pladsen. Undersøgelsen foretoges i første Halvdel af 80-Aarene under Professor Worsaaes og hans Assistenters kyndige Ledelse.

Man var straks paa det rene med, at man her stod over for en Begravelsesplads fra Oldtiden. Lerpotterne var Urner, og deres Indhold var brændte Menneskeben. Man regnede med, at de skulde stamme fra den senere Bronzealder. Der blev optaget en nøjagtigt Kort over Begravelsespladsen, og de senere Fund blev maalt ud og indregistrerede. Sammen med de brændte Ben fandtes ofte i Urnerne Bronceaal, de nu saa kendte Bøjlenaale, Fibulae, mindre Spænder og nogle Bronzeknive.

I tidligere Tid skal der paa denne Plads være fundet en Sølv-mønt, møntet af en romersk Kejser længe før Kristi Tid. I den nyere Tid er der fundet en Sølvnaal, som ogsaa menes at være af romersk Oprindelse. Denne Naal er i privat Eje.

Siden Undersøgelsen af Gravpladsen er der fundet mangfoldige Urner paa dette Sted, vistnok over 100. De allerfleste af dem findes paa Nationalmuseet i København. Og det er højst sandsynligt, at der endnu sidder mange Urner i Jorden der. Urnerne er lavet af en sortbrun, kornet Lerart. De fleste af dem uden nogen videre Forsiringer. Nogle af dem har dog ret smukke Ornamente. Der er fundet Urner af meget forskellig Størrelse. Nogle har været 8—9 Tommer høje med et tilsvarende Tværmaal, andre har været ganske smaa, ikke stort større end et almindeligt Ølglas.

Aar De fleste Urner fandtes staaende ret nær ved Jordens Over-
rent flade. Mange stod endog saa overligt, at de var traadt itu af
Ler- Hestene under Pløjningen. I nogle Tilfælde var Urnerne beskyttet
te- af en lille Stensætning, men dog ikke saa nær altid. Ved Optag-
este ningen er naturligvis mange af dem gaaet itu, men der er dog
sed- ogsaa fundet en stor Mængde særdeles velbevarede Eksemplarer.

ogle Som et Kuriosum kan nævnes, at i den Tid, Urnerne fandtes i
paa den fælles Grusgrav, var der ingen, der brød sig om dem. De blev
i de kastet til Side og behandlet som gammelt Skrammel. Da det senere
rus- viste sig, at Urnerne var af baade pengelig og historisk Værdi, og
rus- at de desuden havde en privat Ejermand, saa fik Folk Lyst til at
Na- faa fat i dem, og de blev somme Tider ligefrem tyvstjaalen af Folk,
grav der fandt dem, naar de hentede Grus i Grusgraven. Og det var ikke
igde Fattigfolk især, der søgte at berige sig paa den Maade. Ejeren
rus- ærgrede sig naturligvis over Folks Frækhed og søgte paa forskellig
blev Maade at sætte en Stopper for dem.

ing En Gang hændte det, at en af Egnens rigeste Mænd paa en
eligt ikke helt tilladelig Maade havde erhvervet sig to Urner, særdeles
ng smukke, fra Gravpladsen ved Skrillinge. Men han kunde ikke tie
tog med det. Følgen blev, at han med Politiets Mellekomst maatte
erste aflevere dem til deres retmæssige Ejer. Nu findes de, hvor de
ten- rettelig bør være: i Nationalmuseet i København.

for Gravpladsens Størrelse er aldrig rigtig fastslaaet. Den har strakt
eres sig over et stort Areal. Vistnok en halv Snes Tønder Land i det
den mindste. Den er en af de største Begravelsespladser fra Oldtiden,
et man kender her i Landet, og en af dem, hvorfra man har de talrig-
blev ste, men vistnok ikke de interessanteste Fund. Dog kan det være,
tes at de Kapitler af vort Folks Historie, denne store Gravplads om-
ula, handler, endnu ikke er læst, som de bør læses.

lv- Kyndige Folk mener at være klar over, at man her har en
en Begravelsesplads fra Oldtiden, som kun var Begravelsesplads og
ere intet andet. Man finder nemlig ingen Brandpletter her, som andre
ge Steder paa Vestfyen, til Eks. Egnen omkring Flemløse, der viser,
em at her har Oldtidsfolkene levet, tillavet deres Mad, kastet Affaldet
ne bort — og begravet deres døde. I Begravelsespladsen ved Skril-
en linge findes ikke andet end Urnerne med deres Indhold af brændte
r- Ben. Man mener heri at se et Bevis for, at Begravelserne er sket
e paa et Tidspunkt, hvori Folkene var naaet saa vidt frem i Kultur,
l, at de begravede deres døde afsides fra de Steder, hvor de levende
gt færdedes.

Begravelsen findes som nævnt paa flad Jord, og Jordlaget
bestaar af rødt Sand med en Smule Muldjord over. Muldjorden
er vel noget, der har dannet sig siden Bronzealderen, og paa den
Tid, Begravelserne blev foretaget, har der vel her været en nøgen
Plet, maaske en Lysning i Skoven, hvor vore Forfædres Ben har
fundet deres sidste Hvilested.

Nu er Grusgraven sløjfet, og det er vistnok sjældent, man fin-

der en Urne i Jorden der. Dog er der sikkert nok mange tilbage endnu. De gamle Ben har nu hvilet i Fred i Tusinder af Aar, og de, der er tilbage, bør maaske heller ikke forstyrres.

I vore Dage er man kommen ind paa at sætte synlige Minder paa Steder, hvor vi ved, at vore Forfædre har færdedes. Ganske vist findes der ingen Runesten paa Gravpladsen ved Skrillinge, men den er dog et langt ældre Minde fra vore Forfædres Tid end til Eksempel Pladsen ved Glavendrupstenen. Var der noget urimeligt i, at man paa en eller anden synlig Maade gav til Kende, at man ogsaa her paa dette Sted holder vore Fædres Minde højt i Ære? Gravpladsen er allerede ved at gaa i Glemme. Det bør dog ikke ske.

Efterskrift.

Jeg har ikke haft Lejlighed til at efterse Beretningen om Undersøgelsen af Gravpladsen i Nationalmuseet. Men ifølge alle Forfatterens Oplysninger er det uden for al Tvivl, at Gravpladsen stammer fra den yngre (romerske) Jernalder, d. v. s. fra de første 4 Aarhundreder af vor Tidsregning. Den Gang var Ligbrænding omtrent eneraadende her paa Fyen, og Urnerne begravedes paa flad Mark uden dækkende Høje og paa store fælles Gravpladser. Af Gravgoods findes næsten aldrig andet end de omtalte Bøjlenaale (fibulæ), der har holdt Dragten sammen; de er af Jern, Bronze eller — sjældnere — af Sølv eller Guld.

Ogsaa i den yngre Bronzealder (ca. 800—ca. 400 f. Chr.) var Ligbrænding eneraadende; men Urnerne fra denne Periode findes altid i Høje, enten som Enkeltbegravelser omsatte med Sten og højdækkede eller indsatte i ældre Høje, og sædvanlig findes der mere Gravgoods, f. Eks. Vaaben og Toilettesager. Sølvet var ukendt i Bronzealderen og optræder først i Jernalderen.

Den omtalte Sølvmønt bærer Billedet af den romerske Kejser Lucius Verus (161—172 e. Chr.) og er for saa vidt et ypperligt Holdpunkt til Bestemmelse af Tidsalderen for Fundet. Men man ved desværre ikke, om den er funden i en Urne eller tilfældig tabt paa Stedet uden Forbindelse med Gravene. Min Viden derom stammer fra Direktør W. Dreyer ved Zoologisk Have (jfr. Aarbogen for 1918 II, Side 280).

Med Hensyn til Forfatterens udtalte Ønske om en Mindesten paa (ved) Gravpladsen formener jeg, at Spørgsmaalet lettest kunde løses ved, at Ejeren af den mindst forstyrrede Del af Pladsen lod denne fredlyse under Nationalmuseet, som da lader opstille en Granitsten med Bogstaverne F. M. under en Krone (o: Fredet Mindesmærke).

A. R. Idum.